

POHOD

glasilo
jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/1. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

Leto V.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1936.

Štev. 3.

Šah na življenje in smrt

Nihče, najbrže še celo sam maršal Badoglio ne ve danes, kako prav za prav izgleda abesinska fronta.

Kot S. O. S. se čujejo glasovi, s katerimi kliče novo vodstvo na pomoč nove kolone, nove tanke in nova letala. Toda, kako vrednost ima to kopicenje sil, ko je v neprehodnem ozemlju, v blatu in puščavi že sedanja vojska skoraj odveč in sama sebi v oviro.

V Londonu pa molčijo. Celotno grožnja s petrolejskimi sankcijami, ob kateri so v Rimu vedno vztrepetali in se spustili v strupene in besne izlive in komentarje, je utihnila. Toda nasprotje med obema državama se ni poleglo, temveč prej celo zaostro. Iz vsakega stolpca italijanskih listov veje gnev do obsovanega naroda, ki vedno tesneje ovija svoje niti okrog omagajočega nasprotnika. V veliki žalost, ki se danes odigrava v Sredozemlju, imamo pred seboj naravnost otipljivo svetopisemski primer bogataša, ki ne privoščil revežu drobtinic s svoje bogato obložene mize. Mogoče mislijo tudi na to prisposodo, kadar sedaj stradajoča Italija grmi »na objestni in oholi narod, ki ima vsak dan pet obrokov na mizi«. V tem razdraženem ozračju ni vedel predsednik italijanskega senata Federzoni nič pametnejšega, kot da je pred izbranim občinstvom v Milanu znova načel sredozemski problem in ga tesno povezal z abesinskim vprašanjem. Razkladal je, da je abesinski spor le uvod k velikemu plesu v Sredozemlju, prva etapa na imperijski poti, ki naj bi obsegal Cezarjeve meje z Egiptom in Palestino in ki naj požeze Angleže, v kolikor jim Indija sploh še ostane, na dolgo pot okrog Afrike. Resnemu človeku se mora zdeti tako nerazumevanje položaja malo čudno. Saj vedo povedati nemški listi o neprestanih puntih v italijanski vojski, o eksekucijah na fronti in prebegih neštevilnih vojaških obvezancev v sosedne države. A londonski »Star« piše, da je že do sedaj napravila abesinska vojna dvemilijardno luknjo v italijanske finance. Najbolj zgovoren dokaz, da se tam boje povedati svojim ljudem o tej stvari resnico, pa je dejstvo, da ni bilo čuti niti besedice, koliko je abesinska vojna doslej že veljala in kako se ti izdatki mislijo kriti, ko je bil predložen državni proračun ministrskemu svetu.

Mister Dum Dum, kakor se danes zveneče naziva v Italiji Edena, je svojim bivšim zaveznikom v odgovor v vsej tišini zaigral zopet eno prav neprijetno. Ob maroški in severno afriški obali so se zbrali strašni angleški in pa — o žalostni časi — francoski železni pomorski zmaji, da prirede v tem tako nenavadnem in neprimeren času velike pomorske vežbe. Odkar je izginil Hoare iz imperijskega zunanjepolitičnega odra, se tam ne postopa več posebno v rokovnicah z Italijo. Petrolejske sankcije očitno niso več dovolj učinkovito sredstvo, da bi privedle nekam nejasno že gledajoči fašistični Rim k razumu. Končno pa, kako bi se tudi dalo »preprečiti, da ne bi v primeru teh sankcij dragocena tekočina dotekala v »oblegano« Italijo iz Nemčije in drugih »nevtralnih« kanalov. V Londonu so zato mnenja, da je treba z Rimom razgovarjati na razumljivejši način in tako so se sedaj obrnila tja topovska žrela pomorskih velikanov. In v Foreign Office upajo, da bodo sedaj v Rimu le razumeli.

Iz tega bi se dalo sklepati, da so se sedaj v Londonu odločili, napraviti brezobzirno konec italijanskemu podjetju v Afriki. Toda ne iz razloga, da bi se balli prevelike italijanske zmage, temveč zato, ker se boje prevelikega italijanskega poraza. Iz večine strateških mnenj, ki jih je v zadnjem času bilo polno svetovno časopisje, je namreč bilo razvidno, da je Italija vojno v Abesiniji že izgubila. In čim bolj bi se tam vojskovanje vlekle, tem večji bi bil polom. Angleškemu generalštabu pa to ne gre v račun, in sicer radi odmeva, ki bi ga tak poraz moral imeti med temnopoltimi kolonialnimi podložniki imperija. Bil bi le preveč slab vzgled. Kot za posledica bi se neizogibno pojavili še hujši kravali v Egiptu, nove zahteve v Palestini in še večji odpor v Indiji, a s tradicionalno angleško politiko evropskega ravnovesja bi slednjič tudi ne bilo v skladu, da pride do popolnega zloma italijanske vojne sile v Evropi.

1836—1936

(Ob stoletnici „Novin ilirskih“)

Človek bi mislil, da bodo letos noveletne številke vseh jugoslovenskih listov posvečene spominu pomembne stoletnice, ko je pred sto leti Gaj izpremenil svoje »Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske« v »Novine ilirske« in s tem premagal vse stare pokrajinske meje, da združi okoli sebe, ki enako čutijo, pa naj žive v katerikoli pokrajini in naj govore ali pišejo kajkavsko, čakavsko ali štokavsko, naj se priznavajo za Hrvate, Slavonce, Dalmatince, Primorce, Kranjce, Stajerce, Korošce, Istrane, Bosance, Hercegovce ali Srbe, samo da enako čutijo in mislijo, da priznavajo ilirstvo kot skupno ime vseh, ki so bili doslej razdeljeni po raznih pokrajinah, kjer so se stoletja razvijali pod tujimi vplivi in bili zato med seboj nepoznani, dasi sorodni po jeziku, vendar različni po pisavi in zgodovinskih in kulturnih tradicijah. Kaj pomenijo take tradicije, vidimo najlepše dandanes, ko ravno te tradicije tako zelo onemogočajo to, kar smo mislili, da smo po stoletnih bojih dosegli l. 1918. ...

Na razvalinah svetovne vojne je nastala Jugoslavija, a tradicije so šle z nami in že 17 let rešujemo z njimi naše politično in kulturno vprašanje. To, da je Gaj s svojimi »Novinami ilirskimi« premagal vsaj nekaj tradicij in zastarelih predsodkov in tako vsaj deloma kulturno zblížal ravnokar prebujajoči se jugoslovenski svet, je njegova nevenljiva zasluga, ki jo moramo vedno presojati s stališča naših tedanjih razmer in v svitu sodobnih evropskih dogodkov. Zato bi bilo prav, da bi ravno v teh dneh obtega razkroja in razočaranja, ko se tvorijo razne slovenske, hrvatske in srbske fronte, da obračunajo med seboj zaradi napačne pojmovanega jugoslovenstva, obudili spomin na oni romantični polet mladine, ki je preko vseh ovir in težav dvigala misel edinstva in prebujala ravno s to mislijo velike narodne skupnosti tudi najbolj zaspane in že skoraj na pol mrtve predele naše jugoslovenske domovine, tako da se je v tem znamenju predramila Ziljska dolina in ponemčeno Podravje, pomadžarjena Slovenija, poturčena Bosna, poitalijančeno Primorje in Dalmacija, kakor da je dahnil vanje duh življenja in oživljal zatrate in onemele sile, ki so jih smatrali tuji že davno za mrtve.

Zagreb, središče Gajevega ilirizma — se je oddolžil že lani tej stoletnici s serijo predavanj in z izdajo publikacij, ki so lepo pokazale kulturni in politični preporod te dobe. Ko je hotelo dati gledališče tej proslavi pravilno jugoslovensko lice, je bila predstava slabo obiskana, tako da je bila ista onemogočena, ko pa je »Matica hrvatska« dala temu pokretu samo hrvatski značaj in ga prikazala v smislu sedanje hrvatske politike, je ves Zagreb z njo slavil ta jubilej. Kaj so si mislili Ilirci, ki so gledali z nebes te proslave? ...

Lepo se je oddolžila tej stoletnici tudi Jugoslovensko-češkoslovaška Liga, ki je posvetila 6—7 zvezek svoje »Revije« spominom naših kulturnih zvez pred 100 leti (Wollmann: Ilirizem in Čehoslovaki — Misesl enotne Ilirije — Gaj v Pragi — Žene in ilirizem — K. Paul: Š. J. Safarik in ilirizem — Jan Thon: Machovo potovanje na jug in njegove zveze s Prešernom — K. Š.: Stepan Mojzes in Gajev ilirizem — Jul. Heidenreich: Češki propagator ilirizma — Jos. Pata: Ob rob ilirizma — Viktor Patzel: Statistična mapa ilirizma). Reviji je pridejana posrečena mapa, ki je nima mo niti pri nas v Jugoslaviji. Pod vodstvom doc. dr. Jul. Heidenreicha so namreč člani slovenskega seminarja na fil. fakulteti praške češke univerze ves zimski

Da izgleda slika za Italijo še bolj žalostno, so jo v zadnjem času zapustili še vsi prijatelji. Franciji se pri neuspehu italijanskega orožja in politike ne zdi primerno, da bi se na žive in mrtve držala zaveznika, od katerega je, kakor so pokazali dogodki, tako malo pričakovati. Odkar je oholi govor predsednika fašistične vlade v Pontiniji torpediral pariški sporazum za delitev Abesinije in pomagal Hoareju k padcu, Lavalovo barko pa zagnal v tak političen vihar, da je škripala na vseh koncih in krajih, se v Parizu ne upajo več ponoviti sličnega poskusa. In celo desničarski tisk, ki je vedno kazal več kot očitno simpatije do Mussolinija, je bil slednjič prisiljen obrniti jadra z vetrom, tako da ni

semester posvetili proučevanju ilirizma in na podlagi prispevkov o raznih ilirskih in drugih sodobnih časopisih dognali, kako in do kam se je razširilo ilirsko gibanje. Mapa lepo nazorno kaže naš jugoslovenski kulturni svet pred 100 leti. Pri nas se je tega vprašanja mimogrede dotaknil prof. Kidrič v svojem predavanju o Prešernu, kjer je povedal svoje jasno mnenje glede Vraza: da je enostransko obsojanje Vraza in drugih Ilircev z ozko slovenskega in samo literarnega stališča prav tako krivično, kakor bi bilo napačno, ko bi jih danes komu stavili za zgled. Kakor vse kulturne pojave, je treba tudi ilirsko gibanje razumevati v duhu tedanje dobe in iskati njegovo vrednost in pomen v tem, kar je ostalo za njim pozitivnega v naši narodni zgodovini. Danes smo prišli tako daleč, da se je vsakega, ki je priznal, da so imeli Ilirci tudi glede Slovencev dobre namene in da je treba tudi njim priznati zasluge za njih delo — smatralo za nekakega »novoilirca«, ki bi hotel izdati slovenščino in širiti nekako ilirsko jugoslovenščino.

Zato je razumljivo, da je šla ta stoletnica — ki se je prav za prav začela že l. 1932. — molče mimo nas in da tudi letošnji novoletni listi niso smatrali za potrebno, da se spomnijo velikega dogodka pred 100 leti. To je znak časa. Živimo v dobi, ko se koncentrirajo narodne sile v notranjost in z ljubosumnim egoizmom čuvajo svoje meje, bolešno trepetajoč za vsako malenkost, ki jo smatramo za last svoje narodne samobitnosti in pripravljeni zavreči tudi največje politične dobrine, če bi jih morali odkupiti tudi z najmanjšim darom svojega kulturnega bogastva. Naravno je, da čutimo enako egoistično kulturno politiko v svoji sosesčini, zato je ta čas tako neugoden za obujanje spominov na one čase in ljudi, ki so bili pripravljeni primesti tudi največje žrtve, če so jih smatrali za potrebne v korist skupnosti. Tako smo n. pr. Slovenci žrtvovali svojo bohoričico — staro častitljivo pisavo, ki smo o njej pisali od protestantskih časov, torej nad 250 let. Udomačena je bila tako, da so jo stari ljudje rabili še dolgo potem, ko smo že vse pisali in tiskali v gajici. Danes — se zdi — bi bila ta izprememba nemogoča in bi doživeli najbrže hujšo črksko pravdo, kot smo jo imeli pred 100 leti. Gotovo bi se proglasila bohoričica za nekaj tako slovensko samobitnega, bistvenega in nedotakljivega, da bi bili proglašeni za izdajalce vsi, ki bi jo hoteli zamenjati za kak skupni alfabet. Širokogrudnosti, ki jo je ustvarjal ilirizem s tem, da je zbral pokrajinsko ozkosrčnost in okostenelo zastarelost preteklih stoletij, ko ni bilo od nikoder premlajajočega duha novih idej, je pripomogla, da smo se odrekli starim črkam in jih žrtvovali na korist skupnosti. Mislim, da danes ni nikomur žal žrtve, ki je vendarle omogočila, da so se v pisavi združili štirje slovanski jeziki (češčina, slovaščina, hrvaščina in slovenščina) in so bile odpravljene različne pokrajinske pisave, ki so nastale pod nemškim, madžarskim in italijanskim vplivom in so kolikor toliko onemogočale skupno narodno književnost, čeprav tudi skupna pisava ni ustvarjala še tiste skupnosti, kot so jo pričakovali Ilirci. Ob času, ko še ni bilo narodnega šolstva, je bila vendarle premagana ena ovira, ki se je zdela, da nas loči. V svojem fantastičnem zanosu, ki je bistven znak romantične dobe, so pričakovali Ilirci še mnogo več. Ne pozabimo na ogromne težkoče, ki so zadeli ob nje ob vsakem koraku: vlada, cenzura, Nemci, Madžari in madžaroni, materialne neprilike. Vse to se je dalo premagati le z ne-

kakim fanatičnim entuziazmom, ki ni računat s faktičnimi razmerami. Zato ni čudno, da so prišli tudi na idejo skupnega jezika. Saj je bilo v sodobni Evropi mnogo podobnega. Zato je tudi to njih zmoto, treba pravilno razumevati, saj je izhajala iz dobre vere, da združujejo to, kar so bila ločila stoletja. Toda stvarnost se ni dala izpreminjati in čas sam je razdril fantastično zgradbo, ki ni stala na trdnih tleh. Škode s tem niso napravili nikomur, pač pa so z jezikom, ki je bil zmes raznih pokrajin, prebudili mnogo spečih sil in privabili od povsod delavcev na narodno polje, da so delali na skupnem polju in vendar za vse dele naroda. In prav ta jezikovna zmes, ki je vabila vse in ni odbijala nikogar, je bila ona vez, ki je zvezala med seboj delavce tudi najbolj oddaljenih, do tedaj malo znanih pokrajin in jih potrjevala v njih veri o skupnosti in enakosti. Ta samoprevara je bila potrebna v času, ko smo se šele prebujali in smo hoteli iz malih zrasti v velike. Danes vemo, da za našo skupnost in enakost ni treba nobenih kulturnih in jezikovnih žrtev, da smo eno tudi, če smo trije, da je naša zavest tista moč, ki nas druži, da je to naša volja in naša pamet, ker se zavedamo, da se moremo v svetu uveljavljati le kot država celota, ker bi vsak zase postali žrtve tujih oblasti, kakor smo bili stoletja. Pred 100 leti pa se je zdelo, da je skupen jezik bistven znak skupnosti, ker nismo imeli svojega državnega okvirja in je bil to edini zunanji dokaz enotnosti. A prav zato se je pod to jezikovno skupnostjo skrivala politična misel, ki je dobila svojo pravilno formulacijo l. 1848, ko je nastal boj za politične pravice narodov. Velika zasluga ilirizma in Ilircev je, da se je tekem let osvetlila in razjasnil naš politični položaj, da smo l. 1848. vsaj malo vedeli, kje smo in kam naj gremo. Ako se vsi politični ideali Ilircev niso uresničili, ne pozabimo, da so doživeli isto razočaranje celo narodi, ki so bili bolj pripravljeni nego mi in je bil njihov narodni problem mnogo enostavnejši nego naš. Da smo usmerjevali pot skozi desetletja proti l. 1918, je bilo treba vseh tistih velikih dogodkov, ki smo jih doživljali od svojega narodnega prebujanja in med temi se sveti letnica 1836 s svojimi »Novinami ilirskimi« kot svetilnik, ki sveti v preteklost in bodočnost in vabi k sebi čolnarje in brodarje od najoddaljenjših bregov. To je bilo posebne važnosti v trenutku, ko se je začela vsa Evropa združevati v nacionalne enote, da v njih zaživi novo življenje, katerega višek dosežajo sedaj. Ob usodnih dogodkih sodobnosti je treba, da se oziramo na ta svetilnik in da v duhu premotrimo pot od l. 1836—1936. Morda bomo v nji našli tudi kaj koristnega za bodočnost.

ČITAJTE

ŠIRITE

„POHOD“

GLASILO
JUGOSLOVENSkih
NACIONALISTOV

O ljubljanskem radiu

Odlučni strokovnjak na radijskem polju, rekli bi oče slovenske radiofonije, univ. prof. ing. Mario Osana toži v Slovincu od 5. t. m. nad neznoznimi razmerami v naši radiofoniji in precej pesimistično gleda na bodoči razvoj in zboljšanje. G. prof. predvideva, da bo mogoče v doglednem času kvečjemu postaviti v Mariboru postajo z 3 KW energije, ljubljansko povečati in zgraditi nov studio. Kako se je pač moral razveseliti gospod profesor pri čitanju zadnjega Pohoda od 10. t. m., da se je našel nekdo, namreč Narodna odbrana, ki je predložila ministru za pošte obvezno ponudbo, da zgradi na svoje stroške v Ljubljani oddajno radiopostajo s 20 KW energije, dosedanja ljubljansko demontira in na novo postavi v Mariboru, v Domžalah zgradi zgradbo za stroje, v Ljubljani pa studio. Mnogo, mnogo več kot je kdaj najsmeleje mogel misliti strokovnjak, ki ima največ vpogleda v težnje in potrebe jugoslovenske radiofonije. Ponudbe se pa ne radujejo samo vsi radijski poslušalci doma, marveč tudi oni stotisoči Slovinci, ki so raztreseni po celi Evropi in sedaj naše postaje in domače besede sploh ne slišijo, jim bi pa bodoča postaja omogočila vsakodnevno zvezo v domovino. O ponudbi Narodne odbrane g. minister za pošte še ni izrekel zadnje besede.

Če smemo verjeti časopisnim vestem je reorganizacija beogradske in zagrebske postaje že izvedena. Ljubljana s svojimi 20 KW in mariborska releska postaja pomeni torej zaključno fazo, če izvzamemo potrebo gradnje še nekaterih malih releskih postaj kot v Subotici, Skoplju, Sarajevu, Splitu, itd.

Kako strahotno je bilo dosedanje stanje, izpričuje, da je Zagreb oddajal s 0,7 KW, Beograd s 2,5 KW in Ljubljana celo s 5 KW energije. Ljubljana pa ima najmočnejšo oddajno postajo v državi zato, ker jo je zgradila država sama, medtem ko sta zagrebska in beogradska postaja postavljeni s privatnim kapitalom. Prosvetna zveza ima ljubljansko radijsko postajo od države v najemu. Sicer pa tudi energija 5 KW ljubljanske postaje ne pomeni ničesar, in sploh zgine v etru napram energijam drugih postaj (Beromünster 100 KW, Breslau 100 KW, Budapest 120 KW, Hamburg 100 KW, Luxemburg 200 KW, Rim 100 KW, Paris 100 KW, Varšava 120 KW, Moskva 500 KW itd.) Če poznamo te številke, tedaj tudi 20 KW ni mnogo za Ljubljano.

Ljubljanske postaje danes ni čuti v mariborskem okolišju, kar ima nepopravljive posledice zlasti iz nacionalnih vidikov. Ves življenjski ob meji je navezan na avstrijsko oddajo, domače besede pa ne čuje. Podobno kot ob severni meji je tudi drugod.

Gospod univ. prof. ing. Osana je mnenja, da bi se dalo postaviti v Ljubljani postajo s 20 KW, če bi se javnost bolj zavzela za radiofonijo, to je, da bi se podvojilo število naročnikov. Temu naziranju gospoda profesorja se ne moremo priključiti. Mi pravimo, najprej investirati in graditi, najprej nuditi, seveda tudi boljši program, pa se bo število radio-abonentov dvignilo samo po sebi, ne pa najprej ti, abonenti meni, potem pa šele jaz tebi.

O programski politiki sedanjega vodstva pa bomo poročali prihodnjic.

Zaradi dela trpijo!

Prišlo je v navado: ne samo od učitelja, nego od vsakega javnega nameščenca posredno ali neposredno zahtevati ne samo, da se politično javno opredeli, nego da se tudi javno udeležuje političnega strankarskega izživljanja. Pri tem se ne vpraša, čuti li dotičnik voljo in sposobnost za to. Saj se ne išče politikov, ampak agitatorjev. Vsled svojega udejstvovanja se mora vsakdo zameriti enemu ali drugemu. Kdor bi sodelovanje sploh odrekal, se zameri vsem. Ali je zamera upravičena?

Režimi se menjajo, javni nameščenci se menjajo, predstavljajo itd.

To ni od danes, to je postalo že stara navada. Enkrat trpi ta, drugič drugi, ki je delal in zato, ker je delal v smeri, za katero se je odločil po sre in pameti. Kdor pa se ni nič odločil, ta pa trpi v vsakem primeru.

Kdo je vsemu temu kriv? Pač tisti mogotci, ki za svojo korist ali vsaj za povečanje svoje moči poganjajo odvisne ljudi v riziko. Zato je odpor med javnim nameščenstvom in med inteligentni sploh proti politično strankarskemu udejstvovanju v obče prav hud. Vedno večji je in ostrejši. Ne reflektira se na maščevanje, zahteva se pamet, red in pravica.

Kdo je odgovoren za trpljenje in škodo, ki zadene v politično strankarsko delo pogane? Ne toliko stranka kot taka, nego prav osebno tisti, ki svojo moč izrabljajo za teranje ljudi v riskantna podvzeta.

Pristudeno politično strankarsko udejstvovanje je posebno pri inteligenci vedno manjše. Moč za močjo se povlači. Pa pravijo, da se je inteligenca polenila. To ne, nego pristudilo se ji je.

Ker pa domalega vsak človek čuti potrebo izživljanja v kakem koristnem zasebnem delu, se je onim, ki se povlači, čuditi, da morejo prenašati praznoto in dolgočasje, ki jih zajame in je težko verjeti da jim je prav, ko se partizanom zamerjajo na vse strani.

Udejevali bi se morda v kulturnih organizacijah. Toda te so tudi strankarsko pobarvane. Ostane samo še možnost udejstvovanja v občekoristnih nestranskih, strokovnih, nacionalističnih i. dr. organizacijah, ki ne trobijo v rog nobene partije. Teh organizacij je nekaj. Ne recite kratkomalo, da jih ni. Premislite in predolite. Delajte v njih. Če bo koga v tem delu ali zaradi tega dela kdorkoli preganjal, se bo našla zaščita.

Tako bo okrhana tudi moč tistih, ki gonijo ljudi v udejstvovanje, ki imajo za posledico preganjanje, tistih ki te ljudi samo izkoristčajo, nikoli pa jih (razen najozjih sodelavcev) ne ščitijo.

O morali, časti in ponosu!

»Slovenec« si je dovolil pavšalno žigosati del našega učiteljskega kadra kot denuncijante, neznačajneže — skratka ljudi, ki so kot vzgojitelji postali na svojih mestih nemogoči.

Nasprotno je prikazal svoje somišljenike kot preganjano rajo, ki je vsled svoje značajnosti trpela persekucije in jim je treba dati zadoščanje.

Nočemo posplošiti našega mišljenja o tej preganjeni raji. Le poedine slučaje od katerih so nekateri steber »Slovenčevemu« dokazovanju hočemo in moramo pokazati v pravi luči. Za danes en slučaj.

Premeščen je v okolico Ljubljane človek, ki je bil več kot 15 let na istem službenem mestu in to na enem izmed najlepših mest naše Gorenjske. Pred tremi leti se je zbal za to svojo — lahko rečemo sinekuro — in značajen kot je, podal je sledečo izjavo:

I Z J A V A.

Z ozirom na razgovor s predsednikom JNS v izjavljam, da se brez pridruženja priključujem programatičnemu pokretu in pravu, ki ga ta stranka zasleduje; v tem pravcu se zlasti nameravam po instrukcijah sreskega odbora JNS v udejevovati organizacijsko in agitacijsko prilikom občinskih volitev v občini

Zavezujem se, da prekinem z vsemi političnimi zvezami iz bivše SLS, v kolikor se tiče to njenih izrazitih eksponentov in da bom na svojem mestu deloval le v smernicah konsolidacije na temelju narodnega in državnega edinstva ter opustil vsak stik z versko-politično orijetiranimi krogi.

To izjavo podajam povsem svobodne volje in ne prisiljeno sklicujoč se na svojo čast kot državljani, državni uradnik in rezervni oficir.

., dne 26./8. 1933.

Dve priči. Podpis.

Danes je ta učitelj nagrajen s premetitvijo na še boljše mesto.

V interesu stvari naj nam »Slovenec« izposluže možnost, da objavimo še druge slučaje! Naj bo prepričan, da mu moremo postreči s koristnim materijalom. »Slovenec« bo prihranjeno marsikatero trpko razočaranje, narod pa pride do prepričanja, da ne sme nihče gaziti poštenost, ponos in čast v blato iz ostudnega koristoljubja.

Po naši zemlji

POTREBNA LEKCIJA O PISAVI IN SKLANJI SLOVENSkih LASTNIH IMEN

Že rajni Levstik je moral učiti slovenske rodoljube, da se ne sklanja Koseski-Koseskita, ampak Koseski-Koseskega, in da tisti ropotajoči verzi, ki so bili njim tako všeč, niso Koseskijeve pesmi, ampak pesmi Koseskega. Človek bi mislil, da zdaj po 60 letih ta slovanska lekcija ne bo več potrebna. A le vzemite v roke katerikoli slovenski list, posebno pa iz onih krogov, ki se najbolj širokoustijo o znanju slovensčine in nimajo nikoli dovolj slovnice, pravopisov itd. —! Povsod opazite vedno iste napake: Staviskijeva žena, Gorkijeva »Matic«, Zeromskijev roman itd. Najnovejši pravopis dopušča pridevnik, ki se je pod vplivom srbohrvaščine uveljavil deloma tudi pri nas, n. pr. Lermontovljeve pesmi, Turgenjevljevi romani. Ker rusčina tega pridevnika ne pozna, bi bilo prav, ko bi ga tudi mi odklonili kot nepotrebno spako. Napravili so ga oni Hrvati, ki še zdaj pišejo: Zrinskičjev grad, Lisinskičjeva glasba, dadi narod nikjer tako ne govori. Zato bi tudi mi morali edino pravilno pisati: pesmi Lermontova, romani Turgenjeva, kakor je tudi edino pravilno: grad Zrinskičjeva, glasba

Lisinskega itd. Da velja isto za češka imena: Cernyj, Černača, Sedivj, Sedivega itd., se razume. Kako kljub napredku slavistike in slovenstva grešimo še vedno proti vsemu, za kar se je nekdanj Levstik boril, se vidi iz prevoda »Katarina Velika«, ki ga je izdala »Modra ptica«. Mislimo, da bi se moral prevajalec ali prevajalka vsaj malo zanimati za rusčino in ruska imena, preden se je lotil ali lotila prevoda. Sicer bi ne bilo mogoče, da piše dosledno Bestužev, namesto Bestužev, ki je vendar v ruski zgodovini in literaturi dovolj znano ime. Že naraven slovanski čut bi moral prevajalca opozoriti, da je tisti nemški »sch« slovanski »šč«. Ravnotako čitamo n. pr. imena Čouhlov, Lopouhin, namesto Čulkov, Lopuhin itd. Vse to v letu Gospodovem 1933! Popolnoma napačno rabi prevajalec objektivne lastnih imen na —ov. Če se kdo piše Orlov, potem ni njegov dvorec Orlov dvorec, marveč dvorec Orlova, kajti Orlov dvorec, bi bil dvorec katerega lastnik bi bil Orel. Te vrste napak mrgoli v prevodu. Tako so n. pr. Ušakov klobuk, namesto klobuk Ušakova, Voroncova družba, namesto družba Voroncova, Šuvalove spletke, namesto spletke Šuvalova itd. Če se ruska vas imenuje Ljepaja, potem se ne ustavimo v Ljepaji ampak mora povedati jezikovni čut, da je to naša Lepa. Res dobro bi bilo, ko bi nekateri ljudje ne imeli Levstika vedno samo na jeziku, ampak, da bi se tudi ravnali po njegovih naukih.

OD ČESA JE ODVIŠEN OBSTOJ SLOVENSKEGA JEZIKA?

Človek bi mislil, da narodni jeziki niso kakor suknja, ki jo lahko slečeš in preoblečeš, ampak da so nekaj tako z narodom zraslega, da niti tisočletja ne morejo v tem kaj posebnega izpremeniti. To nas uči naša lastna zgodovina. Kje bi bil že slovenski jezik, če bi bil njegov obstoj odvisen od šolskih knjig! Kaj pa tistih 1000 let, ko ni bilo ne šol ne knjig, pa je slovenski jezik vkljub temu živel! Do osvobodjenja, ki ga je prinesla Jugoslavija, sploh ni bilo slovenskih srednjih šol, pa je slovenski jezik živel in se razvijal in nam dal dolgo vrsto mož od Prešerna do Cankarja. Pa ni bilo toliko vzdihovanja in nazadnje se je pokazalo, da smo prav za prav sami krivi, če jih nimamo. Sedaj pa, ko imamo slovenske srednje šole, je nastal tak ropot v ljubljanskem občinskem svetu, kakor da se zemlja podira. Ako je moral o tem govoriti tudi ljubljanski občinski svet, naj bi bil to stonil, kot se spodobi, ne pa da vstane govornik in pravi: »Izvedba tega natečaja ogroža obstoj slovenskega jezika in pomeni največjo nevarnost za spoštovanje slovenske kulturne samobitnosti v naši šolski vzgoji.«

Ali ni tako pretiravanje smešno?! Kdor bi ne bil natančno poučen, bi mislil, da v Jugoslaviji nimamo drugega dela, kot ogrožati »obstoj slovenskega jezika«. Taki mladi narodni odrešeniki mislijo, da si bodo pridobili bogve kake zasluge, če se bore za slovenske narode pravice tam, kjer ni treba. Posebno zdaj, ko so rešeniki slovenskega naroda v vladi, menda ne bo propadla ljuba slovensčina. Zato so se upravičeno pritoževali dosedanja založniki slovenskih šolskih knjig, ki so bili pri tem prizadeti, ljubljanski občinski svet pa ima gotovo drugega dela dovolj, kjer si lahko pridobi lavorik.

Za kaj gre? Da je »monopol šolskih knjig«, kot so si ga zamislili neki gospodje v Beogradu, neumnost, to smo vedeli takoj. Ta neumnost bi ne bila še tako huda, ko bi se ne skrivala za njo spekulacija. Kakih protislovenskih namenov tu ni bilo, bili pa so drugi

Kar bi mi rabili, bi bila, kakor je pisal tudi »Slovenec« — dobro urejena založba šolskih knjig, kakor jo je imela pokojna Avstrija, in kakor jo imajo tudi na Češkem in v drugih državah. Ta založba bi imela nalogo, da bi poskrbela za vso državo za dobre in cenene šolske knjige. S tem bi varovala starše pred spekulacijo raznih naložb in skrbela za nekako enotnost glede snovi in oblike. To bi bilo treba že davno urediti, pa bi ne bilo vseh težav, ki jih je morala prestati naša šola in večnih izprememb, ki so jih morali plačati starši. Ze razpis nekake »srbsko-hrvatsko-slovenske« slovnice priča, kako nezmožni ljudje so se skrili za monopol, da bi pri tem »zaradili«.

To je vse. Mislimo, da od tega ni odvisen obstoj slovenskega jezika, pač pa gre — poleg jezikovnih — predvsem za naša tiskarska podjetja. Zato smo vsi proti takemu monopolu, dasi s tem to vprašanje ne bo rešeno, ker bo šolska knjiga še vedno predmet spekulacije in nikar ne mislimo, da so bile doslej naše knjige — vzorne! Le prevečkrat je odločala spekulacija založbe ali pa protekcija avtorja. Saj moraš skoraj v slov. čitankah novo — slovenska berila v pošteno slovensčino prevajati. Mislimo pa prej ko slej, da hvala Bogu — od vsega tega ni odvisen obstoj slovenskega jezika.

KIČ

Kaj je to kič? To je besedica, s katero se označujejo neokusne, prisiljene stvaritve, ki hočejo imeti včasih celo umetniška stremeljenja. Vijoličaste razglednice zaljubljenecv, »salonski« filmi, večina operet in venčkov narodnih pesmi, slike, ki običajno prikazujejo srno v zimski pokrajini ob sončnem zatonu, pupice, obešene na lestence za elastiko, prešički in deteljice na brasletih, okrancani oltarčki, vse to je kič. Pa še kakšen!!

Posebno priznanje pa zasluži n. pr. kičarska literatura. Poznamo jo večinoma pod imenom socialna, čeprav ni na njej običajno nič drugega socialno, kot, da jo pišejo pisatelji, ki so zapadli socialni bolezni — kroničnemu alkoholizmu. V to literaturo štejejo seveda tudi prevodi takih korifej kot je Thomas Mann in njegovi rdečkarski prijatelji.

Kič brez primere je muzika, ki nam jo servirajo plošče, katere so konzervirale ameriški okus Udovičeve in Lovšetove, katere nosijo slavo tirolskih melodij in rovtarskih tekstov v širni svet pod naslovom slovenske pesmi. Kič je vsa godba, ki skuša te neokusnosti oponašati. Kič so harmonikarske produkcije, citraški nastopi, jako mnogo tistega, kar se v zadnjih letih servira začudenim poslušalcem pod naslovom »slovenske narodne«.

Lepa vrsta tistih narodnih noš, ki jih vidimo pri obhodih ob slavnostnih prilikah po ljubljanskih ulicah, je klasičen primer kiča. Se bolj pa razni klobučki z miniaturnimi gojericami, smučkami, 99 značkami lovskih in planinskih društev, ki si jih natikajo mladi ljudje na glave, da manifestirajo svojo tirolsko naravo.

To je ljubljanski radio. Kaj ti ljudje ne spravijo vsega skupaj, to je kar čudno. Povsod ima radio tudi vzgojna stremeljenja. Zdi se pa, da bi morali dobiti tisti, ki sestavljajo spored ljubljanske postaje, več osnovnih pojmov o glasbeni estetiki. Drugače si ne moremo razlagati neprestanih harmonik, tingl tangla, citer, šlagerjev, lajen, kvartetov matdra, venčkov, Leharjev verzificiranih napovedi in kar je druge take navlake in ropotije.

Proslavljena »slovenska kultura« se v zadnjih par letih, kar si je priborila taktirko »slovenska fronta«, giblje v znamenju kiča. Še malo, pa bomo Tirolci!

NEKDO MORA BITI ODGOVOREN

Pri nas se zgodijo čudne reči. N. pr. zadnjič so prinesli naši listi reprodukcijo pošne znamke, ki je bila izdana v spomin 9. X. 1934. Znamka je predstavljala blagopokojnega kralja v admiralski uniformi. Da so take znamke posebna slast za filateliste, je znana stvar. Drugod delajo s spominskimi znamkami dobičkanosne kupčije. Naša znamka pa je bila izvršena tako, da je bil skandal. Niti črk ni odmeril površni slikar in so bile deloma širše, deloma ozje, skratka celo pri Culukafrih bi bilo kaj takega nemogoče. Casopisje je zagnalo krič. In potem? Potem nič. Poštni minister ni demisioniral in tudi nismo čuli, da je bil kaznovan slikar ali oni g. načelnik, ki je za kaj takega odgovoren. Kajti nekje je gotovo tista inštanca, ki je odgovorna. In vsem pravim Jugoslovenom bi odleglo, če bi čuli ali čitali, da je ta gospod zaradi zanemarjanja svojih dolžnosti odšel v zaslužni pokoj in da so mu za slavo nametali vsaj 25 gorkih na zadnjo plač, zato da bo v prihodnje vsakdo pazil, da ne bo delal sramote svoji državi pred svetom.

Če se že govori o preganjanju korupcije, naj bi se obenem govorilo tudi o odgovornosti za te vrste dejanja. Je še mnogo takega in prej ne bo boljše, dokler ne pridejo na odgovorna mesta zmožni in sposobni ljudje, ki se bodo zavedali svojih dolžnosti. Videli smo lepe načrte za znamke, ki so bili predloženi poštnemu ministru, in nismo tako nepoučeni, da bi ne vedeli, zakaj smo namesto njih dobili — slabše. Nekdo bi moral biti, ki bi te vrste državne škodljivce kaznoval. Sedaj pa same jarkovno, oni pa ostajajo na svojih mestih in tako gre naprej brez konca in kraja.

V Dravski banovini se opaža zadnje čase velika živahnost nekaterih več ali manj umirovljenih političnih voditeljev in njihovih najozjih okolic. Dr. Marušič je prekinil svoj buon retiro v Martuljku ter se pojavil naenkrat v Mariboru, kjer je konferiral s svojimi prijatelji. Očividno smatra, da je trava že prerasla spomine na ogromne uspehe, ki jih je priboril za nacionalno stvar v naši banovini kot dolgoročni ban in kratkoročni minister. G. Pucelj referira o korakih, ki jih je podvzel v Beogradu. Dr. Fux izjavlja, da bo ustvaril tekem enega meseca slogo med voditelji nacionalnih Slovincov. Dr. Puc je 10. januarja 1936 na sestanku bivšega delavnega kluba bivših mestnih svetnikov ljubljanskih dobil in sprejel nalog, da stopi v stik z dr. Kramerjem in skuša ustvariti skupno fronto »naprednih in nacionalnih ljudi« vsaj v Ljubljani. In slednjič uvodnik »Jutra« od 12. januarja 1936.

POTREBA

»Potreba« je rodila pri nas že vse mogoče. Potreba je rodila razne veljake, potreba je rodila nerazumljive ukrepe sploh — kar koli se ne more opravičiti drugače — rodi potreba.

»Potreba« je uboga nezakonska mati, katere porodniška postelja je navadno gnezdo s kukavičjimi jajci. Kadar se kdo sramuje svojega »deteta«, ga obesi na hrbet »Potrebi«.

Tako je svoj čas rodila potreba »Glas naroda«, ki zdaj vidno hira, ker noče nihče biti oče in plačati alimente. V zadnjem času pa je po »Slovenčevem« poročanju zopet ta nesrečna »Potreba« rodila »Samostojni« slovenski glasnik — Slovenski dom!

Ko bi vendar že enkrat v tej zemlji pustili, da rodi »Potreba« po svoji volji! Takrat bi rodila bič, ki bi očistil državo vsega, kar je potreba!

KAJ NAM TO KORISTI?

Letošnji koledar Družbe sv. Cirila in Metoda, prinaša poleg jubilejnih člankov lep zaključni članek, ki govori o sklepih lanskega evharističnega kongresa, kjer je prišlo na vrsto tudi naše narodno vprašanje in se je povdarjalo, da »katoliški narod ne bi smel zatirati drugega katoliškega naroda... To se sicer samo po sebi razume, a dejstva govore drugače na vseh mejah slov. domovine. Zraven se pa še bahamo, da smo katoliški cerkvi najbolj vdan narod. Kaj nam to koristi?

DIASPORA

Zadnji čas, posebno v božičnih listih, smo pogosto čitali to besedo, ki je bila doslej nam nekoliko tuja. Kaj je diaspora? Ko so se podjarmljeni Grki razgubili po vseh deželah okoli svoje domovine, — kamor so šli s trebuchom za kruhom — so to razdelitev nazvali — diasporo. Pozneje so isto in še hujšo usodo doživeli Judi, ki so se razgubili po vsem svetu. Ko so šli naši ljudje na Dunaj, v Gradec in druga nemška mesta, nismo mislili na diasporo, ker je bila Avstrija naša širša katoliška domovina, sedaj, ko gredo naši ljudje v razne kraje Jugoslavije, pišemo o diaspori. Diaspora je seveda nesreča za narod, ki mora zapuščati domovino, ker v nji ni kruha za vse, a diaspora ima tudi svoje poslanstvo: tako je n. pr. grška diaspora kolonizirala vzhodni svet in mu prinesla sadove grške kulture. Židje so našli svoje poslanstvo na drug način, slovenska diaspora pa je nositeljica katolicizma na vzhod in vidimo v tem svoje kulturno poslanstvo.

DRUŠTVOM IN ORGANIZACIJAM.

Uprava Ljubljanskega velesejma vabi vsa naša društva, stanovske, kulturne, športne in gospodarske organizacije, da svoja zbiranja, ankete, izlete in prireditve postavijo v dobo, ko bomo imeli letošnji spomladanski velesejem, med 30. majem in 11. junijem. Obvestila o dnevih posameznih prireditev naj se pošljejo uradu Velesejma v Ljubljani.

**ČESKOSLOVAŠKO ODLIKOVANJE
ANDREJA GABRŠČKA.**

Českoslovaški konzul v Ljubljani je v torek, dne 14. januarja izročil znanemu slovenskemu pisatelju in uredniku g. Andreju Gabrščku red Belega leva III. stopnje, katerega mu je podelil predsednik českoslovaške republike za njegovo petdesetletnico delovanja na kulturnem polju in na zblizanju obeh narodov.

**SAVEZNA STRELJAČKA DRUŽINA
V LJUBLJANI**

obvešča svoje članstvo, da bo tekom januarja pričel naš inkasant pobirati članarino za leto 1936. Obenem se lahko plača tudi zaostala članarina za prejšnje leto. Navedite ob tej priliki točne naslove da se uredi članski imenik. Pisarna družine se nahaja v Šelenburgovi ulici 3/I (Narodna Odbrana).

Vsaki četrtek ob 20. uri je sobno streljanje pri Levu. Odbor.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

»Zena in dom«: Korektore so bile potrebne iz višjih ozirov! Javite se še, ker vidimo, da soglašamo v marsičem.

ŽOLČNI KOTIČEK

SENZACIJA

Obljuba dela dolg! Te ga se je zavedal tudi naš poročevalec in kljub temu, da mu je bilo malo tesno pri srcu, ker nekaterim gospodom, poročilo o pripravah za monstre nastop v našem gledališču ni bilo po volji, ker se je spustil preveč v detajle, jo je mahnil že začetkom tedna k gospodu dr. Dinko Pucu. Ze od daleč mu je zvenela nasproti godba pomnoženega orkestra, zbor in solista.

»Dr. Dinko Puc je gotovo angažiral vse svoje prijatelje in njegova grupa nastopa kompletno, ker sicer od kod tak kravalk je pomislil naš poročevalec.

Pred vrati je za trenutek počakal. Godba je bila na višku in pravkar je solist zapel svoj visoki »««. Ta moment je ujel na ploščo, skrnil aparat in potrkal. Nekaj časa je moral počakati in g. dr. Dinko Puc se je sam pojavil med vrati.

V razgovoru, ki se je razvil, naš poročevalec ni mogel prikriti začudenje nad disciplino orkestra in zbor g. dr. Dinko Puc, ki je zginil v tem kratkem času brez sledu. G. dr. Dinko Puc pa se je skrivnostno smejal in ni hotel dati določenega odgovora. Izgovarjal se je le, da njegova grupa noče priti v javnost pred nastopom in da mora to željo upoštevati. Naš poročevalec ga je le še vprašal, kako misli rešiti problem igranja na treh klavirjih. Na dveh klavirjih, da bi si še nekako predstavil to stvar, ker je že videl virtuoz, ki so igrali z nogami. Tudi v tej stvari ni mogel zvrzati ničesar in prav za prav je odšel praznih rok, vendar pa zadovoljen, saj je imel v aparatu ploščo, ki mu bo odkrila to tajno.

Ko je prispel domov in nam prinesel razvito ploščo, nam je bila tajna g. dr. Dinka Puc pojasnjena. Da si pa tudi naši bralci ne bodo belili glave kako izgleda grupa dr. Dinka Puc, pričubujemo to sliko, napravljeno z X žarki skozi steno.

Dva dni nato je obiskal naš poročevalec gospoda ministra dr. Kramerja. Zal pa ga ni mogel sprejeti in je prišel v nepravem času tudi vsled tega, ker skupina dr. Kramerja ni bila pri vaji. Gospod minister pa mu je pustil

sporočiti, da je pravkar nujno zaposlen s svojim sekretarjem in naj se oglasi prihodnji teden. Za vsak slučaj pa je naš poročevalec le napravil sliko in kakor vidimo, se gospod minister dr. Kramer v resnici ni le izgovarjal, temveč je bil res zaposlen.

VAZEN DOGODEK

Naši dnevniki niso alj pa nočejo biti več najboljši informirani. Kajti sicer bi morali poročati o važnem sestanku, ki se je vršil 10. januarja 1936 pri Slamiču. Znani delavni klub občinskih svetnikov ljubljanskih hoče tudi še kot »penzionist« skrbeti za blagor Ljubljane in voditi občinsko gospodarstvo, ki bo brez dvoma propadlo, če se ne bodo še sedaj zanimali zanj gg. dr. Puc, Tavčar, Kosem, dr. Lukan in tovariši. Sestanek je dokazal, da je napredna Ljubljana absolutno trdna, kajti soglasno je bilo sklenjeno, da ostanejo ti gospodje tudi še v bodoče njeni granitni temelji. Vsa Ljubljana si je oddahnila, ko je zvedela za ta sklep. Napravljen je bil tudi delovni program, s katerim bo delavni klub dokazal, da je v resnici zaslužnik in edina opora bele Ljubljane in njenih davkoplačevalcev, to pa brez razlike na njihovo strankarsko pripadnost. Delovni program se drži sicer strogo tajno, zvedeli smo pa le nekatero točko:

1. Ustanovi se odbor za postavitve spomenika ustvariteljem zlate ljubljanske dobe. Za osnutek bo razpisan natečaj. Kot temeljna ideja naj služi dejstvo, da si je nabrala Ljubljana tekem te svoje zlate dobe ca 200.000.000 Din rezerv v obliki raznih zadolžnic.

2. Poleg tega skupnega spomenika se postavi še poseben spomenik ustvaritelju te zlate dobe g. dr. Dinku Pucu. Tudi za ta spomenik bo razpisan natečaj vodilna ideja mora biti ljudski značaj g. dr. Puc, ki ga je pokazal že kot župana, zlasti pa pozneje kot ban. Želi se predvsem narodna ornamentika v obliki majolik, čas in rajanja v narodnih nošah.

Ker bo storil narod s postavitvijo teh dveh spomenikov le svojo nacionalno dolžnost in bodo vsi naši umetniki smatrali za čast, če se smejo udeležiti natečajev za oba spomenika, se ne bodo izplačale nobene nagrade. Pač pa bo umetniški osek Delavnega kluba obelodanil vse sprejete načrte v Ošišanem ježu, Koprivah in žolčnem kotičku »Pohod«. Stroški obeh spomenikov in banketov o priliki odkritja se krijejo iz sredstev 200 milijonske rezerve.

3. Delavni klub razširi svoj delokrog zaenkrat na vso banovino, pozneje pa na vso državo. Vsled tega prevzame pod svoje okrilje vse sedaj že nekoliko spočite voditelje naroda, zlasti dr. Marušiča, Puclja in dr. Kramerja, predsedniško mesto prevzame seveda dr. Puc. Njegova naloga bo sestaviti pravočasno seznam vseh ministrskih kandidatov. Ko bo seznam gotov in od kandidatov odobren, se napravi državni prevrat, pri čemur pa ne sme teči kri, ker ne gre za reševanje gospodarskih in socialnih problemov, marveč le za razdelitev foteljev.

4. Delavni klub je soglasno mnenja, da Velika Ljubljana še ni dovolj velika. Začrtal je meje povečane Velike Ljubljane, ki pa niso točno znane. Zvedeli smo le to, da pride po tem načrtu v pomerij ljubljanskj še Rusova gostilna na Lukovici, Čirmanova v Mednem. Bodoči župan te povečane Velike Ljubljane bo imel naslov Veliki župan. Tudi za to mesto je predviden dr. Puc.

5. Po vzorec ljubljanskega tramvaja misli Delavni klub tudi 200 milijonsko rezervo, ki jo nosi bela Ljubljana na svojih plečih v obliki zadolžnic, spremeniti v akcijsko glavnico. Delnice dobe brezplačno vsi ljubljanski davkoplačevalci, člani Delavnega kluba in po njih vpeljani gostje pa se v dokaz svoje požrtvovalnosti odpovedo tem delnicam in seveda tudi plačevanju obresti, ki bo s temi delnicami v zvezi. V dokaz socialnosti bo predpisano, da morajo dobiti te delnice tudi najbednejši sloji, zlasti brezposelni delavci in obrtniki. Protivrednost delnic bodo odplačevali s svojimi družinami do svoje in svojih potomcev smrti v letnih obrokih tako, da bodo plačevali prostovoljno 100% povisek k sedanjim občinskim dokladam in davščinam, zlasti pa davku za napravo kanalov in njih čiščenje.

6. Delavni klub je tudi sklenil apelirati na ves narod — ali na slovenskega ali na jugoslovenskega, v tem se še niso zedinili — naj opusti dosedanje svoje razcepjenosti, naj odslovi vse svoje dosedanje voditelje in prepusti izključno vodstvo Delavnemu klubu, čegar predvideni predsednik dr. Puc je edini sposoben ustvariti enotno ljudsko voljo in zbrati narod v kompaktno fronto.

Če bomo zvedeli še kakke nadaljne točke programa, jih bomo radi objavili. Delavnemu klubu pa sporcčamo, da smo mu radi pripravljeno nuditi prostor v tem kotičku, ker smatramo postopanje dnevnega tiska proti delavnemu klubu kot skrajno brezobzirno.

Previdni Francozi

Dovtipneži pravijo, da so Francozi salamensko šmentani, ko so postavili Laval na čelo svoji vladi.

Splošno znano je, da je § neka čudna stvar, ki jo juristi lahko tolmačijo in postavljajo tako ali tako. Če postaviš § na noge — je prav. Če pa ga postaviš na glavo — je točno ravno tako prav.

Če čitaš ime Laval od spredaj — je prav. Pa glej zlomka, če ime obrneš narobe — je ravno tako točno prav.

Francozi so torej lahko brez brige. Če bo šla politika pod Lavalom prav, tedaj bo prav; če pa bo šla ravno narobe — pa bo tudi prav.

Bomo videli.

Kaj nas uči „Direktor Čampa“

Od najstarejših časov in do danes ima gledališče nalogo, da drži času zrcalo in mu kaže sodobno lice. Če so na tem licu brazgotine, mozoli in izpahi, ni tega krivo zrcalo, ampak vplivi, ki so lice ogrdili. Čampe so bile od pamtiveka in bodo, dokler bo človek na svetu. Te ga se zaveda avtor in tudi kritika je naglašala, da je Čampa odsev »Kralja na Betajnovi«. Tedaj nič novega! Ali, kakor med vrsticami v časopisju marsikaj lahko čitamo, tako tudi v »Čampi« marsikaj lahko gledamo in slišimo, kar ni povedano naravnost, pa vendar tako razumljivo, da nam jasno kaže ne samo čas, ampak tudi miselnost onih, ki so danes gospodarji na dramatskem področju našega kulturnega udejstvovanja. Pravim, udejstvovanja, ne snovanja. Dramsko delo dobi namreč svoje potrdilo šele takrat, ko pride na oder in postane iz besede »meso«. Pred Krajncem so že drugi napisali marsikaj resničnega iz dotičnega časa, ali oni so bicali vsevprek ne samo na eno stran in radi tega niso imeli sreče, da bi bila njihova beseda postala meso. V »Čampi« pa leta udarci menda na one, ki so dosti pripomogli k oboževanju ideje, ki se izraža v tem komadu kot odrešilna vodnica iz današnjega političnega kaosa. Mislim namreč tiste kroge, ki pod devizo literarne tolerance in svobodnih slovenskih tribunah dajo besedo vsemu, kar je »literarno in umetniško«, ne glede na to, ali je v skladu s tem, kar pridigajo sami. Govori se celo, da je neki gospod hotel tožiti gledališče, ker se je čutil prizadetega in javnost je mnenja, da je bil »Čampa« dobro pomejerna zausnička komunistov demokratom. No, pa to bi bila bolj lokalna epizoda, ki niti ni povzročila, da bi se komad odstavil iz repertoarja, kakor je to bilo pri »Stoji, stoji Ljubljanka«. Obenem pa je zelo dobrodošlo klerikalcem, da njihovi bivši zavezniki tolčejo po njihovih nekdanjih nasprotnikih, ki so danes brez moči. Če bi stal Čampa na odru v obliki klerikalnega mogotca iz predvojnne ali povojne dobe, v obliki človeka »Mi sami in samo mi«, smo prepričani, da bi bil komad po prvih dveh predstavah izginil iz

repertoarja. Danes pa je aleluja na vseh koncih in krajih, ker tolčejo gostje svoje gostitelje!

Nimamo namena, še manj pa vzroka, da bi se potegovali za gospodo, ki jo naj predstavljata Čampa in Marija, veselil nas le, da se je spet enkrat jasno dokazalo, kam vodi preziranje zanesljivih in pridobivanje hipnih pristašev. Le tako naprej liberalna gospoda, dajte v svojem tisku na stečaj prostora rdečim literatom, prinašajte njihove slike, da se narod ž njimi pobliže seznanil in doživel bo dete več, kakor še enega »Čampo«. Ali pa se mogoče na kaj pripravljate in si že sedaj ravnote teren?

Reko se bo, že spet se oglašajo zabit šovinist, ki ne gre z duhom časa, ki v svojem buržujskem nazadnjaštvu ne loči politike od kulture, ki ne ve, da je umetnost vzvišena nad politiko in nad malenkostnimi pojavi itd. Res je, da je umetnost vzvišena in ravno radi tega bi morala dramaska umetnost biti toliko objektivna, da bi pokazala na vse strani. Nobena politika in nobena politična stranka ni brez pogršk in brez napak. Nikdo, ki se udejstvuje v javnosti, ne more reči, da je njegovo delo edino pravo in njegove metode in ideje edino zveličavne. Zato pa bi bilo treba pokazati na vse. Tudi rdeča stran naše politike ima svoje čampe, kar je dalo nekemu komunističnemu pisatelju, ki stoji danes visoko v časih v narodnem gledališču, pred leti pobudo, da je napisal, ali hotel napisati satiro »Sodrug«. Zakaj ne pride na oder ta komad? Če bi hoteli gledati na klerikalno stran, tudi tam se nahaja več kakor en sam Krmežlavček, ki bi se jih splašalo postaviti kot eksempl časa na oder. Je pač tako na svetu, svetnikov noče biti več, no sicer pa se je veliki Shav ponorčeval celo iz krščanskih mučnikov, ko je napisal komedijo »Androkus in lev«. Tako bi se naj komadi menjali in vsi, ki zaslužijo, bi dobili od časa do časa malo pod nos.

Tako pa dokaj časa opažamo komunistično tendenco in se ne moremo načuditi, kako pride od tega, da komadi, ki se morajo odstaviti z repertoarja, sploh pridejo na oder. Saj gredo vendar prej skozi cenzuro in še pri zadnjih skušnjah so na-

vzoči uradniki cenzurne in policijske oblasti. Seveda, gledališče je državno in kaj za to, če dela zgubo in morajo uslužbenci čakati na plače. Komad se s trudom, zamudo časa in stroški naštudira in objavi s potrebno reklamo v javnosti, če prinese kaj gmotnega in duhovnega dobička, to je vseeno. Ali ne samo v komadih, ki so bili odstavljene z repertoarja, tudi pri drugih se napravi kaj rado poanto, ki pokaže smer mišljenja našega narodnega gledališča. Menda je bilo prav v času zelenih kravat, ko so dajali v Tivoliju »Maskoto« v oni zmešanji zunanosti, da nisi vedel ne kod ne kam. Režiser si je gotovo mislil, če ena plat dokumentira svoje prepričanje z zelenimi kravatami, zakaj jih teater ne bi z rdečimi. Častnik moderne, sodobne vojske je nosil k uniformi rdečo kravato. Kdor obiskuje gledališče in da ima malo smisla za take pozornosti, opazi brez težkoč marsikaj!

Da se povrnem na »Čampo«. Da je povdarjanje države na čampinemu jeziku persiflaza in reklamno sredstvo režimovca, to vemo mi starejši ljudje, ki smo satir, komedij in podobnega vajeni. Ali kaj misli pri tem mladina? Na njo napravlja to utis, da je vse, kar je z državo v zvezi, lopov, ker največkrat ne loči režima in vlade od države. Država je za nas sveta in mladina ne bi smela o njej nikdar slišati slabega, tudi ne v ironičnem smislu. Najbolj pa zaboli človeka, ko pravi Čampa v prav zaničljivem tonu, da morajo v šoli ubijati mladini v glavo narodnost. Tu bi bilo samo še treba, da dostavi »namesto komunizem«, potem bi imeli vsaj jasno sliko, kaj hoče pisatelj povedati in kaj vodstvo narodnega gledališča odobrava. Šolska učenca se zgraža nad vojaškimi paradami. To je tako neokusno, da diši skoro že po perversnosti. Dekleta so vedno rada gledala vojake. Sicer pa menda nikjer na svetu ni toliko militarizma, kakor v rdeči Rusiji. Toda to ima svoj namen. Mladina vidi samo naše parade, ki so sicer zelo redke, in te je treba pristuditi mladini, da se bo tem lažje obrnila od vsega, kar je narodno, jugoslovensko!

Spet se bo kdo oglašil in poreče: Strah ima velike oči in vidi nevarnost tam, kjer je ni. To more reči samo brezbriznež, ki

mu ni mar za narod in državo. Nam gre za to, da bo naša skupna domovina srečna, da se čimprej otrese Camp in da jo bodo naši potomci živili v večji varnosti v političnem, gospodarskem in kulturnem ozirju, da jo bodo spoštovali in cenili kot največji zaklad, ki ga je vredno braniti s krvjo in življenjem. Zato pa ne moremo dopustiti, da se zavaja naša mladina in vodi na krivo pot. Je že itak dosti skušnjav in mikavnosti, ki zvabljujejo in zapeljujejo neizkušeni mladi svet, ni treba, da pri tem pomaga kulturna ustanova, ki živi s pomočjo davkoplačevalcev pod narodno firmo.

In da se mladina idejno zavaja, ve vsak, ki jo vidi, kako entuziastično ploska in pritrjuje v gledališču baš onim scenam, kjer se nakazuje na skrajno levico.

Že v božični številki je »Pohod« napisal, da se teater za 1. december ne zmeni. A ne samo 1. december, saj je še več takih prilik. Če so v Pragi praznovali v gledališču naš državni praznik, potem bi ga menda morali tudi pri nas in to tembolj, saj je vse, kar je v teatru, državni uslužbenec. Če ima gledališče odrejen repertoar za Vse svete, za božič in razne pasijone za Veliko noč, potem ni vrag, da se ne bi dobil komad za 1. december, kraljev rojstni dan, 9. oktober, Vidov dan itd. Ali teh dni menda v koledarju Narodnega gledališča sploh ni. Ako imajo drugi narodi mladinski repertoar, ki vzgaja narodno, ki krepi mladino narodno in državno zavest, zakaj bi tega ne mogli imeti mi? Dosti mladinskih pisateljev imamo in dosti jih je, ki so napisali kaj domačega in kar je glavno originalnega, ki ni bilo obrabno in za lase privlečeno iz starih pravljic. Uprava naj jih povabi na tekmovanje in radi se bodo odzvali. Če smo tako vneti za demokracijo, odpravimo monopole in če smo tako dobri, pravični in krščanski, kakor se delamo, dajmo od svoje polne mize drobtino tudi onim, ki stradajo! Ali ne?

Narodno gledališče naj pokaže mladini domovino od lepe strani, pokaže naj jim, kako je treba opletati to lepo njivo in jo očistiti škodljivega plevla, kako je treba s čisto mislijo in brez upanja na rdeči režim energično zatreti čampe, ne pa tako, da jih mladina vidi brez kazni za grehe nad narodom in državo.

ODGOVOR NA VPRAŠANJA

Zakaj je »Glas naroda« postal manjši, ko se je preselil v Narodno tiskarno?

To ni prav nič čudno! Začel je izhajati kot glasilo prvega našega ljudskega bana, ki je bil predstavnik 99% naroda, to je sploh vseh dobrih elementov. Z ostalimi 1% ni hotel delati, ker so bili to Jutroveci. Tudi njegov naslednik, ljudski ban št. 2 dr. Dinko Puc je predstavljal istih 99% naroda in odklanjal 1% Jutrovecov. Ko sta se oba prostovoljno umaknila s svojih firerških pozicij, utrujena po težkem in požrtvovalnem delu, se je njunih 99% naroda v skrajnem obupu nad izgubo teh dveh res ljudskih banov razgubilo na vse strani. Velik del je šel v JRZ, ki pa predstavlja sama za sebe 99% naroda. Vsled tega ni mogel »Glas Naroda« drugam kot v Narodno tiskarno, kjer pa ni nobenega ljudskega bana in tudi ne 99% naroda.

Pa je logično zmanjšal obliko zaenkrat za 50%, dokler je ne bo zmanjšal še za nadaljnjih 49%.

UDANOSTNA IZJAVA!

Ko je prišel dr. Markovič Laza v Ljubljano, ga je čakalo že nebroj vabil in pozdravnih izjav. Stari radikali ljubljanski so se mu stivali z navdušenjem na razpolgo za organiziranje samostojne radikalne partije. Ne bomo navajali posameznih imen, zadošča, če ugotovimo, da se je javil tudi stari radikal dr. Puc Dinko in napisal pismo. Vsebinska je seveda strogo tajna, zvedelo se je pa vendar le, da je dr. Puc tudi pri tej priliki pokazal svojo požrtvovalnost in se stavil brezplačno na razpolgo za organiziranje radikalne partije, kar je brez dvoma dobra stvar.

Dr. Markovič pa na žalost ni zagrabil z obema rokama za to ponudbo in je s tem dokazal, da ne pozna razmer v naši ožji domovini. Nacionalna javnost sočustvuje prav iskreno z dr. Pucem in mu zagotavlja, da mu bo sledila slepo, kamor bo hotel. Če bo kazalo njemu, gre lahko nazaj v JNS, če hoče, naj ustvari gospodarsko-socialno fronto, javnost bo šla za njim tudi v JRZ, če bo smatral on to za potrebno. O glavnem odboru bivše radikalne stranke in njegovih članih pa napredna Ljubljana vsled tako žaljivega nastopa dr. Markoviča napram dr. Pucu ne misli česar več slišati. Zvestoba za zvestobo!

Naročajte

»Pohod«!

DOPISI
Domžale

NEKAJ O BELEM SPORTU

Danes hočemo tudi mi Domžalčani povedati nekaj besed o oni gospodi, ki se zbira pod idejo lepega belega sporta, pri tem pa goji neko čudno nemškutarstvo. Preteklo soboto 11. t. m. je naš slavni tenis klub imel svojo predpustno zabavo v gostilni Müller. Tako se je zbrala vsa ta naša gospoda in g. predsednik ing. Skok — Slovenec je naslovil svoj pozdravni govor tej gospodi v nemškem jeziku.

V tem tenis klubu je namreč le par Nemecev in na čast tem, je treba seveda vreči v koš naš narodni jezik in govoriti v nemščini! Ali bi bila ta gospoda ponižana, če bi morala poslušati od Slovencev slovensko govorico? In ali ni s tem ponovno dokazala, da kljub temu, da biva že desetletja v naši domovini, vendar noče priznati, da živi od dela rok našega delavnega ljudstva?

V očeh vsakega naroda na naši zemeljski skorji bi bila taka »obzirnost« napram tujcem sramotno hlapčevstvo, ki ga ne more upravičiti noben družabni obzir ali materialni dobiček!

»Beli sport« v Domžalah naj končno uvidi, da je tako početje brutalno izigravanje domačinov, ki ga ne morejo prenašati brez odgovora. Vsled tega naj se v bodoče temu primerno ponaša, ali pa prevzame odgovornost za vse posledice!

Ljubliana

FAŠISTOVSE ČEPICE IN TIROLSKE
LATVICE!

Prijatelj nam piše, da je te dni z nekimi Nemečmi šel mimo ljubljanske modne trgovine, katera ima še vedno v izloži čudne tirolske klebučke raznih barv, katere smo kritizirali že v eni prejšnjih števil »Pohoda«. Nemeč je bil presenečen nad našo neumnostjo in opičnim posnemanjem. Rekel je: »Povej Tvojim rojakom, da nosijo take barvaste klebučke in peresje samo prenapete ženske in mi imenujemo take opice — papagajtirolerje«. Našemu prijatelju je bilo težko pri tem, pa se je izgovoril, da naše žeske najbrže rabijo tako neumnost za maskerade. Na Aleksandrovi pa je Nemeč sunil prijatelja in mu pokazal dve modni norici, rekoč: »Vidiš, obe že imata Tvoja maskeradna pokrivala na glavi in jih nosita na sprehod.« — Kaj bi se sedaj še moglo odgovoriti inozemcu v pameti naših modnih lutk.

Mi bi tem lutkam priporočali, da si mesto dragih tirolskih skrupal kupijo dobre,

glazirane latvice pri branjevki na trgu. Stanje po en do dva dinarja komad, imajo pa prednost, da ni treba dežnika. Če si te, takneje na glavo, ne bo nič bolj neumno, kakor če si natikajo tiste, ki jih za zasoljeno ceno dobijo v modni trgovini.

Pa tudi fašistovske čepice ljudi še vedno razburjajo ter nam dopisov o tej stvari kar dežurje. Najbolj pametno je napravil tisti, ki je te dni nosilki fašistične čepice na ljubljanski ulici skrivoma pripel na hrbet list z napisom: »Jaz sem poslednja opica, s fašistovskim soldaškim okusom!«

Zelimo, da najde posnemovalce!

Maribor

DEMONSTRACIJE POD ŽIDOVSKIM VODSTVOM!

Univerzitetni profesor in bivši minister dr. Frančič iz Zagreba je imel kot gospodarski strokovnjak predavanje v mariborski ljudski univerzi o gospodarskih reformah narodnosocialistične Nemčije. Predavanje je baziralo na lastnih opazovanjih predavatelja in je bilo stvarno in objektivno ter je imelo hvaležno publiko, ki je predavanje odobraval z močnim aplavzom.

Zborovanje pa je motila skupina omladincev, katerih besedovodja je bil nemški žid Teichner iz Pluja, ki je hotel s poveljevanjem boljšeških reform zmanjšati pomen predavanja. Predavatelj si je ogledal medklicatelja in ko je ugotovil — »Vi ste žid in z Vami o Nemčiji sploh ne razgovarjam« — je ta konstatacija zaprla medklicatelju sapo.

Značilno je vsekakor, da vodi slovensko mladino pri demonstracijah nemški žid, ki je splošno znan kot zagovornik boljšeševizma. Pikantno je to, da so privatne osebe v Mariboru dobile opozorilo glede različnih židov, da so zaupniki Kominterne in da se jih naj izogibajo. Vsekakor bi bilo bolj hvaležneje za mariborsko policijo, če bi stikala po mariborskih hotelih, kaj se ima za razgovarjati žid Teichner z različnimi inozemskimi židi, kakor pa da ključ na odgovor različne odlične nacionalne ljudi, da dajo pojasnila o strogo znanstvenem predavanju, ki ga je imel bivši podban

Slovenski Don Kihot

o samoupravah. Glede tega gospoda menda ne bo dvoma, da je vzvišen nad vsako sumričenje.

Trbovlje

K članku v zadnji številki Pohoda Vam sporočam, dasi ne mislim zagovarjati mesarjev, da ti možje niso povsod tako dragi kakor v Ljubljani. Pri nas imamo meso preve vrste po 6 Din, druge vrste pa po 5 Din kilogram. Spričo dajatev, ki jih imajo mesarji, mislim da je taka cena kar sprejemljiva.

Drugo vprašanje je okolnost, da kmetje za svojo živino dobijo res malo denarja. Ker naš konsument povprečno komaj zmora take cene kot jih imamo pri nas, bi podražitev cene žive živine po mojem mnenju imela samo to posledico, da bi padel konsum in da si mali človek ne bi mogel privoščiti govedine, ki je danes še najcenejša jed.

Da pa se pomore tudi kmetje, bi po eni strani bilo treba drugače urediti našo finančno politiko, predvsem pa znižati cene industrijskim izdelkom, da bi mogli tudi kmet spričo nizkih cen živine vendarle kupovati potrebne industrijske izdelke.

Zagorie

Preteklo nedeljo je imel pri nas shod minister dr. Krek. Zelo smo bili radovedni, kaj bo povedal in od vseh strani so drveli radovedni ljudje skupaj. Njegov govor nas bi bil kmalu spravil v tako razpoloženje, da bi bili pozabili, da zunaj dvorane vlada trda kriza. Naše poslušanje je bilo pravzaprav še posebno vneto, ker smo do konca napeto pričakovali, da bo shod mogočno zaključil s sporočilom, da je dobava premoga drž. žel. iz naših revirjev zvišana vsaj za 50%, če ne za 100%.

Lesce

LEŠKA BIRMA

Na Novega leta dan so se po neki žalni manifestaciji zbrali v Lescah med drugimi tudi neki politični penzionerji. Dva sta se pozdravila in si voščila novo leto na sedaj še neobičajen način. Janez je namreč sunil, Polde pa padel. Na novejša terminologija imenuje sedaj ta novi običaj »Leska birma«.

G O S P O D A R S T V O

KOMPENZACIJE ZA SANKCIJE

Brez nadaljnjega moramo reči in ugotoviti, da vsled izvajanja sankcij proti Italiji prav nobena država ni vsestransko izpostavljena tolikšni škodi kot ravno Jugoslavija.

Kot agrarna izvozna država smo vsled okoliščin zlasti prizadeti s tem, ker je zaradi sankcij izločen največji kupovalec, t. j. Italija, ki je sicer jemala nad četrtino vsega našega izvoza. Kot posebna pogodnica z Italijo napram nam izpade tudi Avstrija, ki je še nedolgo tega bila odjemalka tudi okoli četrtine našega izvoza. Ker je Avstrija, ki je pod komando Italije — odrekla izvajanje sankcij, tudi sama zapadla bojkotu držav, ki sankcije izvajajo, bi se naš izvoz v Avstrijo itak silno zmanjšal, odnosno bi mogel čisto prestat, četudi nam Avstrija tudi sicer ne bi kazala hrbta kolikor more.

Neglede na vse drugo, je torej z izvajanjem sankcij združena neugodnost, da odpadeta dva kupca, ki sta jemala polovico našega izvoza. Kot dobra članica Društva narodov je Jugoslavija, samo po sebi umljivo, morala prevzeti sankcijske obveznosti in jih je dosledno izvajala, če tudi je njena žrtev v tem pogledu prav izredno velika, skoraj bi mogli reči katastrofalna.

Ako bi izvajanje sankcij bilo hitro privledlo do takega konca, da bi se Društvo narodov moglo zadovoljiti in bi bilo ustrezno pravice ter samoodločbi narodov — bi mi doprinašane žrtve morda že še kako zmogli. Toda stvari se vlečejo kakor jara kača in položaj postaja za nas gospodarsko nevdzdržen. Skoraj bi mogli reči, da so se v l. 1935. po vsem civiliziranem svetu gospodarske razmere izboljšale ali da vsaj niso nazadovale, dočim je položaj v južnovzhodnem kotu Evrope zaradi njenega agrarnega značaja še vedno težak. Temu se pridružuje pogoršanje vsled izvajanja sankcij. Izhod iz tega stanja je nujno potreben.

Ne trdimo, da tudi drugi narodi ne bi trpeli gospodarske škode z izvajanjem sankcij za dobro stvar. Toda v razmerju z obsegom prejšnjega prometa z Italijo, v razmerju z bližino in gospodarsko potenco ter navezanostjo na prodajo naš v Italijo iz nuznih razlogov uspešnosti in ekonomičnosti — pa prav gotovo noben narod niti z daleka ne doprinaša tolikšnih žrtev, kot ravno mi. In vendar ne godrnjamo in niti na misel nam ne pride, da bi se upirali izvajanju sankcij. Nikakor.

Stvar pa le gre preko naših moči. Od duška moramo dobiti. Nekaj nam ga je dala Anglija, ki je razumela tozadevne predstave naše države. Omogočila nam je uvoz nekaterih agrarnih proizvodov na njena tržišča in odkrito smo ji hvaležni za to. Kakor smo mi v

pogledu sankcij solidarni z njo, tako se je ona pokazala solidarno z nami v prenašanju gospodarskih posledic izvajanja sankcij. Toda eno se bojimo, t. j. da naše blago ne bo morda dovolj odgovarjalo zahtevam razvijenega angleškega trga in bo šlo v denar le kot blago podrejene kakovosti, vnovčevalni uspeh torej utegne biti slab. Želeti bi bilo, da angleške oblasti tudi v tem pogledu pomagajo in pozovejo konzum, naj bo napram našemu blagu prizanesljiv in upošteva okolnosti — naklonjenosti.

Nekaj novega trga je pričakovati tudi drugod. Vsaj dobra volja je pokazana.

Čudimo pa se narodu, ki je »star, tradicionalen, naš prijatelj«, katerega danes vodi gospod Laval. Zelo zagrenjeni smo, ko vidimo, da do nas tam ni ozira, kakor bi ga bilo pričakovati. Če gospod Laval napram nam zavzema znano stališče, to prav lahko razumemo, ne moremo pa razumeti, da narod »starih, tradicionalnih naših prijateljev« gospodu Lavalu to dopušča. V zadnjem času smo ponovno že bili kruto razočarani in ne želimo ostati v zavesti, da bi nas »naši prijatelji« poznali samo takrat, kadar smo jim potrebni za njihovo korist. Naj pokažejo!

ZA POL MILIJARDE DRŽAVNIH
BONOV

Narod povprašuje, kaj in kako bo to izdaje vplivalo na gospodarstvo in kako je to izdaja sploh razumeti.

Vlada sama izjavlja, da bodo služili ti boni njej sami za plačila letnih dolgov. Menimo, da bo tako plačevanje pač vsekakor kolikor toliko pozitivno vplivalo na gospodarstvo in trgovino ter bo plačilna likvidnost posameznikov vendar nekoliko izboljšana. Na valuto ti boni ne bodo vplivali.

Boni bodo nekake državne obligacije, zadolžnice, neko notranje posojilo, ki se obrestuje, se lahko prodaja na borzi, zadolžnice imajo torej svoj kurz in bodo razmerno kratkoročne. Zaradi razmerno velike teže posameznega bona, se ti ne bodo mogli uporabljati v malem prometu.

Z izdajo bonov, mislimo, da bi bilo obenem storiti potrebne, čisto odrejene ukrepe, s katerimi se boni zavarujejo pred morebitnimi večjimi sečajnimi valovanji ali celo pred hujšo baisso.

SVETOVNE CENE
ZA POZLAHTNJENE IZDELKE
IN PREDELKE — SE DVIGAJO!

Zasledujoči konjunktorno gibanje to dviganje opazimo in ugotovimo. Pa ne samo mi. Vse važnejše gospodarsko in

strokovno časopisje v inozemstvu povdarja to dejstvo. V naši domovini gremo mimo in preko tega.

Toda, če se drugim zdi umestno to dejstvo povdarjati ali ne, mi ne moremo mimo. Moramo povdariti veliki pomen in veliko važnost dejstva, da se dvigajo svetovne cene za požlahtnjene predelke in izdelke ter na to opozarjamo vse pridelovalne stanove.

Mi Jugoslovani smo kot izrazita agrarna izvozna država še vedno na tem, da izvažamo skoraj izključno same surovine. Cene za te predvidoma ostanejo še nadalje slabe. Tega, kar pa obeta boljše cene, posebno naš agrarec nima.

Kaj to znači in koliko škode to pomenja!

Ali bo že enkrat prišel čas, da bi naše kmetijstvo bilo naklonjeno misli: v svojo lastno korist začeti vsaj polagoma znatneje prehajati od prodaje surovin k domačemu predelovanju in požlahtnjevanju, s čimer si ustvari novega dela, novega zaslužka ter lažje in boljše vnovčevanje. Sicer moramo ugotoviti, da je n. pr. živinoreja in z njo združeno mlekarstvo že vsako zase neko predelovanje in požlahtnjevanje surovine (krme), toda baš spričo tega, kar nam iz načrta avstrijskega kmetijskega ministra pada v oči (forsiranje avstrijske rejje debele goveje živine), bi bil skrajni čas, da se najdejo in oživotvorijo poleg ureditve domačega trga tudi kak način požlahtnjevalnega predelovanja govedin n. pr. potom zadržne klavniške in konzervne industrije i. sl., ki bi si po našem prepričanju lažje in ob najmanjšem strošku dobivala trajnejši tal na svetovnem trgu kakor primitivno ponujanje klavne živine v prodaj.

NOVA ŠKODA NAŠI ŽIVINOREJI

Avstrijski kmetijski minister dr. Stahl je objavil svoj načrt za pospeševanje in urejanje avstrijskega kmetijstva. Po tem načrtu se bo prašičereja v Avstriji gojilo samo toliko, kolikor je to omogočeno z doma pridelanimi krmili. Primanjkljaj na domači prašičerejski proizvodnji se bo pač moral kriti z uvozom iz inozemstva. To ni hudo. Celo prav bi nam bilo tako.

Toda v načrtu je druga važna določba, namreč ta, da se bo zato širilo in forsiralo rejo domače debele goveje živine veliko bolj kot doslej.

Ker je naša banovina predvsem govedorejska pokrajina, nas ta določba ne more pustiti mirnih. Če bo Avstrija potrebovala

prašičev, bo pač kupovala špeharje in mi tu ne bomo dosti prišli v poštev, in ako, pa ne bomo dobro odrezali.

Mnogo imamo goveje živine, ki ne vemo kam bi z njo v prodajo. Pomnožena avstrijska potreba uvoza in razmeroma velika bližina Slovenije do glavnih avstrijskih trgov, bi mogla prineti v našo živinorejo in celotno gospodarstvo precejšnjo olajšanje — toda glej, kakor nalašč se nam Avstrija še bolj zapira in forsira domačo proizvodnjo naš tega, s čemer smo se Slovenci nađejali, da bi si mogli kako kaj pomoči. Te nade so zaenkrat zaman.

Ali bomo sedaj ostali prekrižanih rok? Ali oblastva vedo za načrt avstrijskega kmetijskega ministra in ga razumeje? Ali se bo kaj ukrenilo doma pri nas in na Dunaju?

Sedaj, ko je Avstrija spoznala, da se mora približati Mali antanti, menda ne bi bilo težko v Avstriji doseči, da se omenjeni, za našo govedorejo tako škodljivi avstrijski načrti ne bi izvajali preveč intenzivno, kar bi za nas vendar pomenilo vsaj nekaj odduška.

KAJ PA V NEMČIJI?

V Nemčiji imajo pametno navado, izvajanja takojšnjih ukrepov v stvareh, ki so nujne. Ti ukrepi se pred uveljavljenjem dobro preštudirajo in se izdela popoln program za sistematično izvajanje državnega skrbstva v dotičnem vprašanju.

Znano je, da se je l. 1935 v Nemčiji poklalo več živine kot normalno, zlasti prašičev ter ji zato primanjkuje polovica one celokupne količine masti, ki je potrebna za zadovoljitev rednega konsuma. Mast in špeh bo Nemčija morala uvažati.

Da pa se zaščiti narodno in zasebno gospodarske koristi Nemčije, odnosno Nemecev, so ustvarjeni omenjeni »sofort«-ukrepi za pomnožitev nemške proizvodnje masti, ubrana so pota in načini, da se potrebi čim prej in čim boljše zadosti z urejeno in smotrno domačo proizvodnjo, da ne bo treba denarja prekomerno izdajati v inozemstvo.

Dasi se je veliko klalo, bo, kakor izvemo, nemška prašičereja z marcem že na normalnem številčnem stanju, z »sofort«-ukrepi pa naj se doseže čim izdatnejše stopnjevanje proizvodnje masti.

Z dobro zasnovanimi in sistematično, res živo izvajanimi akcijami ter z istousmerjenjem proizvodnje — je jasno, da se lahko doseže mnogo, mnogo več kot samo s kakimi papirnimi uredbami, za katerih izvajanje se nihče ne briga.